

Izbeja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

Uredniški in upravniki prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23. ILL., PONEDELJEK, 11. DEC. (DEC. 11), 1944 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 241 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriške čete zasedle japonsko otoško trdnjavo!

Enote bojne mornarice in letalske sile potopile in poškodovale 19 japonskih parnikov. Ruske oklopne kolone prekoračile Donavo na severni strani Budimpešte. Berlin priznal kritičen položaj nemške vojaške posadke v ogrskem glavnem mestu. Ameriške sile prodirajo naprej na 60 milj dolgi fronti in rušijo utrdbe Siegfriedove linije. Zavezniki ujeli 752,641 Nemcev v ofenzivi na zapadni fronti

LEYTE, FILIPINI, 11. dec.—Ameriške čete so okupirale Ormoc, japonsko trdnjavo in zalagalno bazo na tem otoku. Trdnjava je padla štiri dni po izkrcanju novih ameriških sil na tem otoku.

General Douglas MacArthur poroča, da sta se dve ameriški diviziji združili na zapadni fronti Leyta po zavzetju Ormoca. Ostanke japonske sile so bili potisnjeni v ozek pas ozemlja in so v nevarnosti uničenja. Poročilo dostavlja, da ameriške čete zdaj naskakujejo japonsko bojno črto med Ormocem in Limonom. Operacije čet podpirajo bojna letala z bombardiranjem japonskih pozicij.

LONDON, 11. dec.—Ruske kolone se bližajo osrčju Budimpešte, glavnega ogrskega mesta. Z dvih strani, poročajo Moskva. Zapečatile so se večji del mesta z okupacijo Vaca, strateškega kraja, 13 milj nad Budimpešto.

Maršal Stalin je v odredbi dneva naznanil, da je druga ruska armada prodrla 37 milj daleč na 75 milj dolgi fronti in vrgla Nemce nazaj do čehoslovaške meje. Prej je navezala stike s tretjo rusko armado.

Radio Berlin je razkril, da so člani ogrske lutkarke vlade pobegnili v Sopron, mesto ob avstrijski meji.

Pariz, 9. dec.—Oklopne in pehotne kolone tretje in sedme ameriške armade prodirajo naprej na 60 milj dolgi fronti od Saarbrucken, glavnega mesta Saarske kotline, do reke Rene in drobe utrdbe Siegfriedove trdnjavske linije in one ob meji province Palatinata.

Oddelki tretje armade so prekoračili reko Saar v treh krajih v bližini Sarregueminesa, osem milj južnozahodno od Saarbrucken, in prodrli tri milje daleč. Saarbrucken, središče jeklarne industrije v Saarski kotlini, je v razvalinah in plamenih kot posledica topniškega bombardiranja in bombnih napadov.

Sedma ameriška armada pod poveljstvom generala Patcha je v akciji proti nemškimi silam na zahodnem koncu fronte. Poročilo pravi, da se Nemci umikajo pod pritiskom ameriških kolon iz Saarske kotline in severnega dela province Lorene. Operacije teh kolon podpirajo bojna letala z bombardiranjem nemških pozicij.

Požari, katere so zanjete zažigalne bombe, divjajo v osmih mestih Saarske kotline med Saarbruckenom in Merzigom. Tretja ameriška armada je zabilala novo zagozdo v Siegfriedovi trdnjavski liniji pri Dillingenu, tri milje severno od Saarbruckena. Brebach in Burbach, predmestji Saarbrucken, sta v razvalinah.

Forbach, strateško mesto, tri milje južnozahodno od Saarbrucken, je padel.

Prva ameriška armada pod poveljstvom generala Hodgesa je izvajala nove uspehe v industrijskih pokrajinah Porurja in Porenja ob reki Roer. Okupirala je višine ob tej reki v bližini Durena in Schliche, tri milje zapadno od Durena.

Prva francoska armada je zasedla nove pozicije v Alzaciji po zlomu odpora nemške sile. Zdaj se valji proti Colmarju, zadnjemu alzaškemu mestu, ki je še v nemških rokah.

Letalska konferenca zaključena

Predstavniki držav podpisali dogovor

Chicago, 9. dec.—Mednarodna konferenca civilnega letalstva, ki se je pričela v hotelu Stevens 1. novembra in je trajala 37 dni, je bila zaključena. Na to so prišli reprezentantje 51 zaveznih in nevtralnih držav.

Na zaključni seji so reprezentantje 33 držav podpisali dogovor glede ustanovitve mednarodnega letalskega sveta. Ta bo imel oblast v zadevah civilnega letalstva v dobi pred končanjem sedanje vojne in ustanovitvi splošne organizacije. Dogovor, podpisan na konferenci, morajo odobriti vlade prizadetih držav, preden stopi v veljavo.

Dogovor vključuje določbe o svobodni obratnosti. Predstavniki Velike Britanije so ovirali delo konference z zahtevami glede regulacij civilnega letalstva, da se prepreči škodljiva konkurenca. Dogovor so vseeno podpisali, toda s pridržki.

Predsednik konference je bil Adolf A. Berle, načelnik ameriške delegacije. V svojem govoru pred zaključnim konferenčno je poudaril dosežene uspehe. "Sestali smo se v ozračju sedemnajstega stoletja, delo pa smo dovršili v ozračju dvajsetega stoletja," je dejal. "Reprezentantom vseh držav gre zasluga za dosežene uspehe."

Pariz, 9. dec.—Novo ameriške čete so se izkrcale na tem otoku v ozadjju Ormoca, zadnje japonske trdnjave, kjer je zbrana sila okrog 25.000 vojakov, poročajo general Douglas MacArthur. Čete so dospole z otoka Guama.

MacArthur je prej naznanil, da so enote ameriške bojne mornarice in letalske sile napadle japonsko brodovje v bližini Leyta in potopile tre poškodovane 19 japonskih parnikov, transportov in ladij, med temi sedem rušilcev. Čez 5000 Japoncev, ki so se nahajali na transportih, je utonilo.

V spopadu v zraku so ameriški letalci sestrelili 64 japonskih letal, sami pa so izgubili pet bombnikov.

Radio Tokio je priznal, da je potres porušil več tovarn v Osaiki, Hanamatsu in Shimizu, mestih na japonski celini. Več ljudi je bilo ubitih in ranjenih v potresu.

Ameriški komunisti protestirajo

Ostra kritika politike Velike Britanije

New York, 9. dec.—Earl Browder, predsednik komunistične politične zveze, je v svojem govoru na shodu, katerega se je udeležilo tri tisoč komunistov, udrihal po Veliki Britaniji zaradi intervencije v notranje zadeve Grčije, Italije in Belgije. Browder je dejal, da je Velika Britanija kršila sporazum, sklenjen na konferenci med premierjem Churchillom, maršalom Stalinom in predsednikom Rooseveltom v Teheranu. Perzija, z namenom, da poveča in utrdi svoj vpliv. On je pohvalil stališče ameriškega državnega departmanta, ki je potrdil pravico samoodločevanja ljudstev v osvobodjenih evropskih državah.

Na shodu je bila sprejeta

AMERIKA OBSODILA VOJAŠKO INTERVENCIJO

Osvobodjena ljudstva morajo imeti pravico samoodločevanja

SENATOR NAPADEL ANGLIJO

Washington, D. C., 9. dec.—Amerika je naznanila, da je za svobodno politično akcijo grškega ljudstva, obenem pa je obsodila britsko vojaško intervencijo v Grčiji. Obsodbo vsebuje deklaracija državnega tajnika Edwarda R. Stettinusa.

Deklaracija naglašala razliko v stališču, ki ga zavzema Amerika, in politiko britskega zunanjega urada. Stališče Amerike je, da imajo osvobodjena ljudstva pravico samoodločevanja. Deklaracija je tako važna, da poudarja krog trditelj, da jo je naredil predsednik Roosevelt.

Stettin je izlučil en stavek iz Churchillovega govora v parlamentu, ignoriral pa je drugega. V prvem je Churchill potrdil načelo svobodne politične akcije, v drugem pa je naglašal potrebo uporabljanja britske oborožene sile za vzdrževanje miru in reda v Grčiji.

"Strinjam se s Churchillovo izjavo, da ima grško ljudstvo pravico odločiti, ali hoče monarhijo ali republiko," je rekel Stettin. "Upam, da bodo grške avtoritete in naši britski zavezniki kooperirali v naporih za politično in ekonomsko obnovo opustošene Grčije."

Stettin je pred objavo deklaracije razkril, da je dobil tajne informacije o ozadjju britske intervencije v Grčiji pred izbruhom konflikta, ki je v bistvu civilna vojna, od Lincoln MacVeagha, ameriškega poslanika v Atenah. Na podlagi teh informacij je bila sestavljena deklaracija z obsodbo britske intervencije v Grčiji.

Senator Ellender, demokrat iz Louisiane, je ostro napadel Veliko Britanijo v svojem govoru. "Velika Britanija dikтира s silo svojega orožja grškemu ljudstvu, kdo mora biti njegov vođa," je rekel. "Slučno politiko izjavi v Italiji. Njen cilj je formiranje blokov po vsem svetu, da pridejo ljudstva pod njeno dominacijo. Dolžnost Amerike je, da stopi na prste Veliki Britaniji."

Clevelandka federacija za politično akcijo

Cleveland, O., 9. dec.—Clevelandka delavska federacija se je izrekla za politično akcijo. Njen reprezentant John B. Fitzgerald je dejal, da bi morali organizirani delavci biti v politiki 365 dni v letu, ne pa samo nekaj tednov pred kongresnimi volitvami. On je priporočal kooperacijo z odborom za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij.

Nelson se vrača v Ameriko

Canberra, Avstralija, 9. dec.—Donald M. Nelson, osebni Rooseveltov odposlanec, je došel sem na poti iz Čungkinga, Kitajske, proti Ameriki. On in Nelson Johnson, ameriški poslanik, sta imela važne razgovore o ekonomskih zadevah s člani avstralske vlade.

Francija in Rusija podpiseta pogodba

Pariz, 9. dec.—Francija in sovjetska Rusija bosta kmalu podpisali pogodbo, pravi uradno naznanilo. Ta bo sličila oni, katero sta sklenila Rusija in Velika Britanija. Naznanilo dostavlja, da je general Charles de Gaulle, predsednik začasne francoske vlade, zaključil razgovore s Stalinom in drugimi sovjetskimi voditelji v Moskvi.

Domače vesti

Obiski

Chicago, 9. dec.—Glavni urad SNPJ so 7. dec. obiskali sledeči: Cpl. Frank Zordani, dolgoletni knjigovodja jednote, ki je prišel na dopust iz Camp Tannina, Tex. Rudy Schmaltz iz Timmins, Ontario, Kanada, v družbi Ludvika Riglerja iz Pullmana, Ill. Sestri Rose Shuster Jelochan in Mary Perla Shuster iz E. Pittsburgha, Pa.

Nov grob v Strabanu

Strabane, Pa.—Dne 3. dec. je tukaj umrl Anton Senkinc, star 46 let in rojen v Sembijah pri St. Petru na Krasu. Lani v februarju je bil pobit v rovu in od takrat je stalno hiral radi notranjih poškodb. Zapušča ženo, sina in hčer. Bil je član društva 138 SNPJ.

Ranjen v vojni

Oak Creek, Colo.—Katarina Suvoda je bila obveščena od vojnega departmanta, da je bil ranjen v akciji njen sin Paul Suvoda, star 21 let. K vojakom je šel julija 1943 in preko morja je bil poslan prošlega septembra. Mati in sin sta člana društva 502 SNPJ.—John Slezak, tudi član društva 502, piše, da je zopet v akciji v Franciji. On je bil težko ranjen v Italiji in se je nahajal pet mesecev v bolnišnici. Pri vojakih je od januarja 1941 in preko morja 18 mesecev.

Nov grob v New Yorku

New York.—Dne 5. dec. je umrl na svojem domu v Ridgewoodu, L. I., Joseph Lack, rojen v Gorici na Primorskem. Zapušča ženo in dva sinova, oba v vojni, eden na Pacifiku, drugi v Evropi.

Padel v Franciji

Gilbert, Minn.—Na bojišču v Franciji je 30. okt. padel T-Sgt. Tony Sternisha, star 25 let. K vojakom je bil vpoklican prošlega junija. Zapušča starše, brata (pri vojakih) in tri sestre. Bil je član KSKJ.

Is Clevelanda

Cleveland.—Družina Steve Peterlin je bila obveščena od vojne oblasti, da je bil v Franciji ranjen njen sin Pfc. Stanley Peterlin, ki se nahaja pri vojakih dve leti. V Nemčiji je bil 21. nov. ranjen Sgt. Rudolph Klemenčič, sin družine Mike Klemenčič. Bil je preko vse Francije in Belgije in tudi na Holandskem, odkoder je pisal 11. nov., da živi pri domačinih.

Italijanski odbor objavil manifest

Podprl je opozicijo radikalne stranke

Rim, 9. dec.—Odbor za narodno osvoboditev je objavil manifest, s katerim je podprl radikalno stranko in druge grupe, ki vodijo opozicijo proti premijeru Bonomijnju in savojski dinastiji.

Manifest ostro obsodja reakcijo, ki podpira sedanjo vlado in monarhijo v času, ko nemške sile še drže severno Italijo, zaenot pa trdi, da Velika Britanija podpira v tej krizi iste elemente, ki so pomagale fašistom na krmilo in so odgovorni za katastrofo, katere je zadela Italijo v sedanji vojni.

"Odbor za narodno osvoboditev je edina grupa, ki vodi kampanjo za enotnost in osvoboditev Italije," pravi manifest. "Ta odbor tvorijo ljudje, ki so edini reprezentanti italijanskega ljudstva. Dokler ne bo sklicana ustavna skupščina, se mora politično življenje razvijati v sferi načel tega odbora. Nobena druga oblast nima pravice apeliranja na grupe, ki nimajo predstavnosti v odboru. To velja tudi za savojsko dinastijo."

Omejitev produkcije civilnega blaga

Oborožene sile potrebujejo več orožja

Chicago, 9. dec.—William Haber, pomožni direktor komisije za mobilizacijo delovne sile, je napovedal omejitev produkcije civilnih potrebščin. Položaj se bo izboljšal po končanju vojne v Evropi, toda normalna produkcija civilnih potrebščin se bo obnovila po porazu japonskih sil na Pacifiku in Daljnem vzhodu.

Haber je dejal, da morajo ameriške industrije najprej zadostiti potrebam oboroženih sil na frontah. Iz tega razloga se program, objavljen pred nekaj meseci, ki je določal porast produkcije civilnih potrebščin, ne bo izvajal, dokler ne bo nacijska oborožena sila zlomljena na evropskih bojiščih.

Glede demobilizacije ameriških vojakov je Haber dejal, da se bo zavlekla. Vojaki bodo morali ostati v Evropi po porazu Nemčije. Uposlenost v Ameriki ne bo padla, dokler ne bo vojna z Japonsko končana.

Z ozirom na program preureditve industrije, ki so zdaj udeležene v produkciji vojnega materiala, za produkcijo civilnih potrebščin bodo prizadeti industrijski centri na vzhodu. Vojna je omogočila uposlitev več milijonov delavcev.

Priprave za bitke v Sloveniji

Pavelič prevzel poveljstvo oboroženih sil

Washington, D. C., 9. dec.—Poročilo nove jugoslovanske časniške agenture, katero je prestregel urad za vojne informacije (OWI), pravi, da so dogodki na frontah ojačili osvobodilno gibanje v Sloveniji in da se prebivalci Ljubljane pripravljajo za odločilno bitko.

"Čeprav so aretacije na dnevnem redu in je bilo na tisoče ljudi aretiranih, mučenih in odvedenih v Nemčijo, se Ljubljana ne ukloni, temveč nadaljuje borbno," pravi poročilo. "One, ki so bili ubiti ali odpeljani v Nemčijo, so nadomestili ljudje, ki ne poznajo strahu in obotavljanja. Število bojevnikov za osvoboditev stalno narašča. Ljubljana je poplavljena z letaki, ki jih tiskajo odporne sile. Nemške okupacijske sile in domobranci prešinja smrtni strah, ker listi osvobodilnega gibanja redno izhajajo in so antinacijski letaki povsod."

Poročilo pravi, da je bilo 620 milj železniških prog v Jugoslaviji, razdeljenih v bitkah med Nemci in partizani, poplavljenih. Te so pod kontrolo partizanov. Skoro vsa Srbija je počiščena Nemcev. Ljubljana, Zagreb, Sarajevo in nekateri izolirani črnogorski kraji so še pod nemško okupacijo, toda partizani oglašajo občevalne zveze med njimi in morda jih bodo kmalu pretrgali.

Druga vest pravi, da je dr. Ante Pavelič, Hitlerjeva lutka v Zagrebu, prevzel poveljstvo nad hrvaško oboroženo silo. Dr. Kosić, hrvaški poslanik v Berlinu, je imel dolg razgovor z Goebbelsom, ministrom nacijske propagande.

Naciji se skušajo zavarovati zdej, ko se ruske sile in partizani vale proti avstrijski meji, proti izdajstvu kvizlingov. Preden je dr. Kosić obiskal Goebbelsa, je radio Berlin naznanil tesno kooperacijo med Nemčijo in Hrvaško.

CHURCHILL ODGOVORIL SVOJIM KRITIKOM

Britska sila bo izgnala grške rebele iz Aten

PREMIER DOBIL ZAUPNICO

London, 9. dec.—Premier Winston Churchill je v teku viharne debate v parlamentu zagovarjal britsko intervencijo v Grčiji in Italiji in odgovarjal kritikom, obenem pa je naglašal, "da bo britska oborožena sila počistila Atene in okolico in izgnala vse gangeže in rebele, ki ogražajo ustavno grško vlado." On je tudi priznal, da britska ekspedicijska sila ni bila organizirana proti Nemcem, temveč da prepreči okupacijo Aten po članih narodne osvobodilne fronte (EAM) in komunistih, preden grška vlada, katere predsednik je George Papandreu, prevzame oblast.

Churchill je odločno zanikal obdolžitve kritikov, da je kršil dogovore, sklenjene z Ameriko in Rusijo, glede Italije. Velika Britanija je intervenirala v Italiji iz razloga, ker ne zaupa grupi, katere vođa je grof Carlo Sforza. "Mi ne zaupamo temu možu in nobeni vladi, v kateri bi bil on dominantna osebnost," je dejal.

Premier je zahteval zaupnico in jo tudi dobil, toda očitno je, da je s svojo taktiko izval opozicijo. Za zaupnico je glasovalo 281 poslancev, proti pa 32, toda glasovanja se je vzdržalo 133 konservativcev, 24 laboritorov, 13 liberalcev, dva neodvisna laboritorja, dva člana stranke Commonwealth, trije neodvisnezi in eden komunist. Ti so demonstrirali, da ne podpirajo Churchillove vlade.

Churchill ni zanikal intervencije v Grčiji, Italiji in Belgiji v prilog reakciji, temveč jo je odobravil. On je tudi priznal, da je naperjena proti levicjarjem, ki se pripravljajo na kravovo revolucijo, da strmgostijo ustavne vlade. Grofa Sforzo je obdolžil kršenja danega zagotovila, da bo podpiral Badoglijevo vlado, dokler bo trajala vojna. Kakor hitro se je Sforza vrnil v Italijo iz Amerike, je začel intrigirati proti vladi. Churchill je zagovarjal tudi intervencijo v prilog belgijski vladi premierja Pierlota. Dejal je, da so zavezniške čete v smislu povelja generala Eisenhowerja preprečile puč belgijskih komunistov in ekstremistov proti tej vladi v novembru.

Vojni departament zasedel klavnice

Milwaukee, Wis., 9. dec.—Vojni departament je na odredbo predsednika Roosevelta zasedel klavnice Cudahy Brothers Co. Vojaške čete so se prevzele kontrolo. Akcija je sledila, ker se kompanija ni hotela pokoriti odloku vojnega delavskega odbora, da mora podpisati pogodbo z unijo klavniških delavcev, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, s provizijo o zaprti delavnici.

Naval na črna tržišča v Italiji

Rim, 9. dec.—Več tisoč žensk in moških je navajalo na črna tržišča, napadalo operatorje in zasoglo živila. Večino so tvorili člani nedavno ustanovljene Lige lačnih. Ta organizacija zahteva od vlade zatrtje črnih tržišč in delitev živil v omerkih. Cene so silno poskočile v zadnjih tednih. Jajce stane 35 centov, funt masla štiri dolarje, funt sira tri dolarje, funt moke pa 50 centov.

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (December 31, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Liberalci dobivajo plačilo

Ameriški "totalitarski" liberalci, ki so se z vso dušo oklenili Rooseveltove administracije in slepo drviijo za njo čez drn in strn, morajo biti te dni zelo razočarani. Prav tako tudi Murray-Hillmanovi "laboriti," ki so toliko delovali za ponovno izvolitev Mojzesa v Beli hiši in se oklenili demokratske stranke na vsej črti.

Ko smo po volitvah zapisali na tem mestu, da se nam dozdeva, da bo ta "velika zmaga" prinesla prej ali slej večji glavobol liberalcem in delavcem, se nam ni niti sanjalo, da bo ta glavobol prišel tako kmalu. Dasi je komaj mesec dni po volitvah, je Bela hiša že začela deliti—pasje plačilo vsem onim, ki so se veselili "velikega poraza reakcije" dne 7. novembra.

Takoj po volitvah je Roosevelt mislil imenovati tri velebizniške torije kot načelnike izredno važne vladne komisije, ki bo imela v rokah razpečevanje ali prodajo velikanskih neporabljenih vojaških zalog po vojni, kakor tudi okrog deset milijonov akrov zemlje in številne vojne tovarne, katere je zgradila vlada v zadnjih letih, ker je "svobodno podjetništvo" odpovedalo. Računa se, da bo vrednost vsega tega vladnega materiala znašala okrog sto milijard dolarjev. Vprašanje je, ali ga bo vlada razmetala špekulantom, kot ga je po prvi svetovni vojni, ali bo poskrbela, da bodo ljudski interesi pri tem čim bolj protektirani. Vse to bo odvisno v veliki meri od tega, kdo bo načeloval tej vladni agenciji. V smislu zakona ji bodo načelovali trije možje, ampak število ni važno; važno je, kakšnih nazorov bodo ti možje.

Trgovinski tajnik Jones, priznan glasnik torijskega velebiznisa v administraciji, wallstreetški bankir Baruch in ekonomski direktor Byrnes so Rooseveltu predložili svoje kandidate, same velebizniške torije. Radi velikega protesta s strani treh senatorjev—Murrayja, Kilgoreja in Barkleyja, kakor tudi s strani Philipa Murrayja, predsednika CIO, Jamesa Pattona, predsednika farmerske unije in drugih elementov, se je predsednik premislil in zavrgel Jones-Baruch-Byrnesovo listo.

V to komisijo je potem imenoval dva poražena demokrate, Roberta Hurleyja, governorja Connecticuta, in senatorja Gilletteja iz Iowe, katerega je pred nekaj leti hotel "izključiti" iz demokratske stranke radi njegove opozicije proti "new dealu." Tretji je stotnik Edward Heller, drugače bankir v San Franciscu, o katerem pravijo, da je liberalnih nazorov.

Liberalci, ki si laste veliko zaslug za Rooseveltovo zmago pri zadnjih volitvah, s to trojico niso bili posebno zadovoljni, toda so bili karano veseli, ker je predsednik izbral—"manjše zlo."

Ampak nova bomba je prišla zadnje dni, ki je morala pri "totalitarskih" liberalcih povzročiti pravcato razočaranje. Ta bomba je prišla po Hullovi resignaciji z imenovanjem novega državnega tajnika, posebno pa z imenovanjem novih državnih podtajnikov.

Oni liberalci, ki so že dolgo zahtevali "očiščenje" in liberaliziranje državnega departmanta, morajo biti z novimi imenovanji silno razočarani—posebno se profesor Laski iz Londona!—kajti Roosevelt je pri tem reorganiziranju tega zelo važnega departmanta krenil daleč na desno, ne na levo.

Kot pravi Allen Haden v Chicago Daily Newsu od 5. okt.: "Po mnenju mnogih veteranovskih opazovalcev tukaj (v Washingtonu) pomeni reorganiziranje državnega departmanta izročitev ameriške zunanje politike v roke konservativnemu domačemu in tujemakemu biznisu. Obenem je to politična brca levičarskim elementom okrog podpredsednika Wallaca in uničenje njegovih (Wallacevih) nad za 'ljudski mir'."

Imenovanje Stettiniusa za novega državnega tajnika je samo na sebi sicer dovolj veliko znamenje, da je Roosevelt namenil važno besedo velebiznisu tudi v zunanji politiki. In Stettinius je zelo dober predstavnik velekapitalizma, kajti pred vstopom v vladno službo kot "dollar-a-year man" je bil predsednik korporacije U.S. Steel, ki je znana tudi kot jeklarski trust, katerega kontrolirajo Morganovi interesi. Po mišljenju je novi državni tajnik nekaj "levičarski torij"—kapitalist več ali manj liberalnih nazorov.

Ampak imenovanje Stettiniusa za državnega tajnika in Grewa za podtajnika še ni toliko dirnilo liberalce in demokratske "laborite," kot jim je vzel sapo imenovanje njegovih pomočnikov. Za pomožne podtajnike je Roosevelt imenoval W. A. Claytona, N. A. Rockefellerja in Archbalda McLaisha. Prva dva sta torijska velebiznismana, drugi pa "totalitarski" liberalce. Imenovanje slednjega je le pesek v oči liberalcem, ali "okenski okrasek, ki naj zakrije obris ostalih nominacij," kot pravi Haden.

Navadnejšo pozicijo izmed teh treh je dobil Clayton, o katerem gre glas, da je največji borzni špekulant z bombazem na svetu. Njegova firma je znana v Argentini, Paragvaju in Braziliji, kjer operira kolonialna plantaža, bombazne čistilnice in borze, kot "eksponent kolonialnega fevdalizma" v rokah korporativnega tujega kapitalizma. On bo vodil vse ekonomske posle v zvezi z zunanjo politiko.

Enak ali še večji velekapitalist je Nelson Rockefeller, ki je bil do zdaj koordinator za medameriške zadeve—propagande v latinski Ameriki. Haden, ki se je zadnja leta nahajal širom Centralne in Južne Amerike kot poročevalec, pravi, da se je ta urad pod Rockefellerjevim vodstvom odlikoval v tem, da je bil na vsej črti naklonjen diktaturam v latinski Ameriki, posebno pa v Braziliji. Ker bo Rockefeller na čelu oddelka za latinsko-ameriške zadeve, bodo tamkajšnji diktatorji torej lahko z veseljem pozdravili to imenovanje.

McLaish na je dobil pozicijo kot načelnik oddelka za kulturne zadeve. Njegovemu imenovanju je v senatnem odseku nasprotoval

Glasovi iz nasebina

O KONCERTU IN DRUGO

Cleveland, O.—Včeraj je bil Zahvalni dan. Oni, ki je želel, da se proglasi ta dan za praznik, je imel dober namen. Mnogo pa je takih, ki ne razumejo pomena tega dneva in ga izrabljajo v komercialne namene.

Kakor običajno, sem na Zahvalni dan delal do 5:20 popoldne in vsled tega sem zamudil program pevskega zbora Zarje. Nisem pa zamudil plesa, toda plesal vseeno nisem. Vi veste, da sem tiste vrste čudak, ki ne čee plesati na vsako godbo. Jaz sem vrtim po posebnem "taktu". Navzlic temu pa sem našel precej prijateljev, katerim ugaja moje načelno vrtenje, katero je usmerjeno v pravi smeri.

Prijatelj Sumrada je vzkliknil: "Barbič, pet dolarjev dam za SANS, ker sem zopet čital tvoj dopis, ki je bil nekaj posebnega!" Neki "pasazir" na poulični pa mi je povedal, da mu je dejal neki rojak iz Euclid, da je bil moj dopis tako imeniten, da bi mi moral dati \$50 nagrade! Torej vse kaže, da sem še vedno potreben naši publici, dokler ne izumrje in jaz z njo.

Ne vem, kako je bilo na koncertu, ali zvečer je bila velika udeležba na plesu. Stari Zarjani so bili zadovoljni, ker ni bil njih trud zaman. Da je tako kot je, gre veliko zaslugete našim mladim, ki se udeležujejo pri tem pevskem zboru in tudi drugje. Pri tem zboru je tudi mlada Alice Vidmar, ki dela v neki pisarni v mestu. Poznam jo že mnogo let, kajti vozi se s poulično. Vselej me povabi na koncert. In ko pridem, ne vidim Alice, da bi tipkala, temveč po končani vlogi na odru streže gostom, ki so posetili koncert. In tako gre naša kultura naprej s sodelovanjem mladine.

Poleg Alice ima Zarja še mnogo drugih članov druge generacije, ki zavzemajo odgovorna mesta. Vse kaže, da je bil koncert moralen in gmočen uspeh.

"No, kako ti je ugajala Milica Korjusz?" me je pobarala neka ženska, ki ljubi petje. Slišal sem že mnogo koloratur, ali nobena mi ni tako ugajala kakor Milica, zlasti v filmu "Velik valček", ki je kompozicija Johanna Straussa.

Nastopila je sama in zapela mnogo krasnih klasičnih pesmi, in sicer: Krasna ptica, Cigan in ptica; nadalje je zapela Mozartovo Alelujo, Bellinijevo Arijo iz Norme, Schubertovo Ave Marijo, Verdijevo Bolero, Delakavtovo Vlatelo, Delibessovo polko Pizikuto. Slednjo je pela v poljsčini in žela velikanski aplavz, kajti na koncertu je bilo mnogo Poljakov. Milica je namreč tudi Poljakinja, a jaz sem mislil, da je Madžarka. Ker so ji poslušalci zelo aplavdirali, je morala zapeti še nekaj pesmi.

Milica je mati desetletne hčerke Kiki in leto dni starega sinčka. Najprvo je mati, šele potem kariera. Milica je rekorderka že 60 pesmi za Victor Record Co. Njeno narečje v angleščini je pomešano s poljskim, nemškim in švedskim. Njen mož je Šved. V javnosti ni nastopila že dolgo, ker je bila v avtomobilski nezgodi v mestu Mehiki.

Nekateri me opominjajo, da ni veliko zanimanja za društva SN-PJ. In do konvencije imamo še komaj devet mesecev! Glavni vzrok je, ker se slovensko življenje v tujini nagiba k zatonu.

Churchill je dejal, da je danes senator LaFollette, ker ne odobrava njegovega "totalitarskega liberalizma."

Kot poročajo, bo dobil mesto novega dodatnega podtajnika J. C. Dunn, ki ima že več let službo svetovalca za evropske zadeve v državnem departmantu. Kot pravi Haden, je on "arhitekt" apizarstva napram fašističnemu režimu Francoske Španije." Med špansko civilno vojno je ob neki priliki vzkliknil: "Mi ne smemo pustiti na cedilo ljudi naše vrste." Po zatrdilu tega poročevalca je Dunn tudi največ odgovoren za apizarsko politiko napram Petainu, Darlanu in Badogliu. On je baie izbran za podtajnika za evropske zadeve.

Ta reorganizacija državnega departmanta pomeni predvsem to, da se administracija pripravlja na zasledovanje trde velebizniške politike, velebizniškega imperializma tudi v mednarodni areni. Ustvariti misli "stoletje ameriškega velebiznisa," ne pa Wallacejevega "stoletja malega človeka." Temu "ameriškem stoletju" bo služila tudi največja bojna mornarica, največja zračna sila in lahko tudi največja armada. Tak je obris ameriške zunanje politike po "velikem porazu reakcije" 7. novembra 1944.

Nekdanje bojevitosti ni več in človek sliši, čes, zakaj bi se jaz bojeval, naj vse skupaj vzame vrag! In tako gremo počasi naprej, v ospredje pa prihajajo nove šege in navade, ki so zaokrožene po nekdanjih starostarskih principih. Tukaj ta odneha, tam zopet drugi in nadomestnikov ni.

Večkrat opazim, da nekatera društva, ki nimajo upeljanega mesečnega asesmenta, sprejmejo posebne doklade. Najbolje bi bilo za taka društva, da bi upeljala redni mesečni društveni asesment, 10 ali 20c, in potem se boste izognili posebnih društvenih doklad.

Frank Barbič.

RAZNI KOMENTARJI

Canton, O.—Ko je pred leti sloviti irski pisatelj in dramatik Bernard Shaw obiskal Rusijo, je ob tisti priliki dejal: "Vi Rusi, boste prišli naprej, kajti vaš začetek je dober in nobenega dvoma ni, da ne bi dosegli svoj cilj." S temi besedami je hotel reči, da se bodo dvignili iz teme v svetlejšo bodočnost.

Shawu in ne komu drugemu se tedaj ni niti sanjalo, da bo Rusija v tako kratki dobi zmogla postaviti se po robu močnemu militarističnemu sosedu na zapadu. A danes so Rusi v Belgradu, Sofiji, Budimpešti, Varšavi, jutri bodo v Pragi, Zagrebu, Ljubljani in pojutrajšnjim v samem Berlinu.

Radoveden sem, kako bi se obnašali klerikalci pri A.D., ako bi rdeča armada zasedla ljubljansko škofijo ter razobesila rdeči prapor?

Lady Astor je po dvajsetih letih vendar le povedala resnico. Rekla je, da so voditelji nove Rusije naučili ruski narod pisati in čitati, medtem ko so voditelji ostale Evrope pamenoma držali ljudstva v ignoranci. To je velika resnica, ki strašno bode in ponižuje stare šolarke, ki so v fraku vodili in vladali stari svet. Toda lady Astor je pozabila povedati nekaj, namreč tole: da ima sovjetska Rusija več prijateljev v starem svetu kot dežela lordov, kamor je bila ona presajena in je sedaj njena domovina.

V Sevilu na Španskem počiva ostanke Kristofa Kolumba, ki je odkril Ameriko. On je bil za tiste čase velik in drzen mornar. V Springfieldu, Illinois, počiva ostanke velikega Lincoln, ki je zapustil nesmrtni govor, ki ga je imel v Gettysburgu. V Pragi pa počiva Masarik, ki je dal Čehoslovski moderno podlago, da je ves svet smatral to državo kot najbolj demokratično državo v Evropi.

V mavzoleju na Rdečem trgu v Moskvi počiva nekdanji carski rob Nikolaj Lenin. Carji so ga izgnali v izgnanstvo k neki Leni, a potem je on preselil zadnje carje v klet... za svojega naslednika pa je postavil Jožeta Stalina.

Jaz sem demokrat, pa ne Jakobovega kova. Sem tak demokrat, da verjamem, da je bil Kristian vedno pošten in da je dobil iz tako zvanega milijonskega fonda samo toliko, kolikor je bilo potrebno za njegovo misijo. Etbin je bil in je še vedno pošten ameriški Slovenec, zato je SANS v dobrih rokah, v rokah poštenih Slovencev.

Churchill je dejal, da je danes

V Hollywoodu so kontesti nekaj vsakdanjega. Priredila ga je tudi časnikarica unija CIO za otroke svojih članov. Ne silki sta smagovalki Deanna Watters, ki ima očeta v vojni na Pacifiku, in Jacqueline May Hinson.

Amerika največja oborožena sila na svetu. To je velik kompliment našemu industrijskemu kolesju, ki se je moralo zavrteti, da pomaga oti svet pred najsurovejšo in suženjsko zamisljo nemških in japonskih militaristov.

Vsa ogromna oborožena svetovna sila bi se morala po vojni zmanjšati do take meje, da bi bila skoro nevidna in služila edinele v svrhu miru.

Meni še ni nikoli ugajala politika Jugoslavije, niti sedaj ne—seveda to je zadeva jugoslovanskega ljudstva. Ker pa imamo v Ameriki svobodo tiska in izražanja, lahko rečem, da danes še nihče ne ve, kakšna bo nova Jugoslavija oziroma kdo ji bo vladal. Ako bi se provizorična vlada izrekla odprto za republiko, bi imela doma in v inozemstvu dosti več zaupanja. Moja želja je zadnjič 25 let, da bi bila Jugoslavija republika po vzoru Čehoslovaške.

Čeprav ne bom nikoli več živel v Jugoslaviji in je ne videl, bi rad videl, da bi 14-milijonski jugoslovanski narod ponosno in srečno živel pod zastavo svobodne južne republike.

Michael Chok.

ODGOVOR NA KRITIKO

West Allis, Wis.—Ne morem razumeti, zakaj imajo nekateri tak strah pred Hooverjem. Ne-ka Paulina Fabec iz Waukegana pravi, da sta mi dobro odgovorila Ema Žekar in Jože Snoy.

Ema Žekar se joka, čes, da ni še nikoli v 33 letih v Ameriki imela dovolj kruha, a zdaj pa ga ima dosti, ker je vojna. Predsednik Roosevelt je v vladi že 12 let, zakaj pa ni tega povedala poprej? Jaz nisem nikomur prepovedala, da ne sme voliti Roosevelta.

Prebirala sem dopise in iskala zastoj, da bi kateri priporočal delavsko stranko. "Peglar" Joseph Snoy si bo moral sam zlikati svoje perilo. Jaz se nisem še nikoli poslužila Prosvete in v njej agitirala za kapitaliste. Prosveta je bila in je še vedno za delavsko stranko, za socialistično in ne za demokratsko ali republikansko.

Tu v West Allisu sem dobila navodilo, da moram glasovati za Normana Thomasa, pa če je izvoljen ali pa ne, in tako sem naredila križec pred njegovim imenom že četrtič. Če se ne motim, sem bila zadnjič edina, ki je dala svoj glas Thomasu, kar je zelo žalostno.

Vsake stvari je enkrat konec in tako bo tudi vojne, čeprav nekaterim donaša ogromne dobi-

ke. Samo pomislimo koliko trpe v stari domovini in naši mladenci, ki se bore onkraj morja, na tujih poljanah, da bodo rešili Ameriko, a vi širokoustneži napadate revno ženo in mater. Samo, da imate vsega predsednika! Ako ne bo dela in kruha, bo pa dosti potic.

Theresa Hrovat.

NA DELU ZA STARO DOMOVINO

Crivitz, Wis.—Brat John Kavčič in podpisani sva se podala okrog naših rojakov pobirat prostovoljne prispevke v pomoč SANSu in v prid rojakom v stari domovini.

Darovalci iz Wausaukeja, Wis., so: Martin Meser \$5; po \$2: Joe Lenich, Andro Terchek, John Merzel, Frank Majnik st., Frank Majnik ml., Matt Pezdirc, Martin Kališnik, Anton Bergles, Matt Russ st. in Matt Russ ml.

Darovalci iz Crivitz, Wis., so: po \$5: Frank Bizjak, John Klemencič in C. Kraus, John Kavčič \$3.50. Po \$2: Mike Delach, John Pucel, Mike Klepp in John Schaffer. Frank Samsa \$1. Skupni prispevki znašajo \$52.50; od zadnjič je ostalo v blagajni \$2, skupaj je \$54.50, kar je bilo poslano upravnemu uradu SANSa v Chicago.

Vsem darovalcem se na tem mestu iskreno zahvaljujem za njih naklonjenost in podporo v prid nesrečnega ljudstva v stari domovini.

Bratski pozdrav vsem!
John Schaffer, tajnik
podružnice št. 62 SANSa.

PRISPEVKI ZA STARO DOMOVINO

Panama, Ill.—Tudi tu smo se zavzeli za naš trpeči narod v Jugoslaviji. Naša nasebina ni velika, vendar pa smo skupaj zbrali osem zabojev obleke in jo poslali v Livingston, od tam pa v St. Louis, Mo. Tudi nekaj denarja smo spravili skupaj, in sicer \$26.25.

Darovali so sledeči: John Umek in žena \$4; Martin Jurecko \$3, Martin Jurecko ml. \$2, John Spiller \$2, Anna Bernadich \$1.50; po \$1: Joe Može, Frank Kristofich, Mrs. Wall, Mrs. Patton, Rose Plutt, Anna Colman, Johana Cerkvenik, Lilly Cosek, Julius Gouy, Frank Monty, Eva Colofety; po 50c: August Cermel, Sam Cruthis, Joe Kovačič, Mrs. Chuba, Pete Deright, Louis Degani, Karol Videtich, Mike Kudlak, Dorothy Colman; Frank Malovec 75c, Andy Elarich 25c.

Vsem najlepša hvala. Moram omeniti, da imajo dobro srce tudi drugi narodi.

Na dopustu je bil sin moje se-

stre Cpl. Stanley Yurecko. On

je na južnem Pacifiku že čez 33 mesecev. Bil je ranjen v nogo. Prejel je odklovanje modrega srca. Sedaj je zopet zdrav. Na dopustu je bil 21 dni, nakar je šel v Florido. On je član društva št. 123 SNPJ. Pri vojaki sta tudi moja sinova John in Willie. John je nekje v Franciji, Willie je na Filipinih. Frank Reposh pa je v Združenih državah. Tudi oni so člani našega društva. Pri vojaki so tudi sledeči, ki pa niso člani našega društva: Joe in Frank Zalar in Frank Kristofich. Slednji je bil med prvimi preko morja. Na dopustu je bil enkrat, a potem se je zopet vrnil nazaj na bojišče. Frank Zalar pa je prišel v Združene države spomladi, toda na veliko žalost ni našel svoje matere, katero smo v času njegove odsotnosti pokopali. Sina ni nikoli videla v uniformi. Tudi Joe, ki je na Havajskem otočju, ni mogel priti na pogreb. Čakali so nanj teden dni, šele potem je prišel telegram, da ne more priti.

Mary Umek.

tajnica št. 123 SNPJ.

O GROZOTAH VOJNE

Herminie, Pa.—Ko sem prebrala Prosveto, sem naletela na žalostinko za mojim pokojnim bratom Martinom, ki je moral umreti nasilne smrti dne 21. novembra 1938. Bil je v svoji trgovini v Turtle Creek, Pa., ko so stopili v trgovino trije roparji, ga opotali težko prisluženih dolarjev in umorili. In tako je ostala njegova žena in majhni otroci brez skrbnika.

Brat ni bil bogat trgovec, vendar pa zaslužil dovolj za življenje, tako da mu ni bilo treba delati v tovarni.

Težko je življenje malega človeka. Živi iz dneva v dan, največkrat od drobtin, ki padajo raz misr bogatih kapitalistov. Toda če imaš danes nekoliko drobtin, te jutri že tlačijo skrb, da še tistih ne boš imel. Tako je naše plačilo za naše garanje, ustvarjanje bogastva drugim. Ne smemo pozabiti, da naše žilave in žuljave roke drže pokonci ves kapital.

Da, kapitalisti ti dajo malo za služiti, a potem gledajo, da svedno v luknji, kakor jazbec. Dokler je delavec močan in zdrav lahko še nekako shaja, kakor hitro pa omaga, je pa na cesti. Seveda, vsi ne moremo biti milijonarji, toda če ne bi bilo nas, ne bi bilo milijonarjev. Tako se prekladamo naprej, a jutri človeka že krije črna zemlja.

Nekateri si domišljujejo, da bo sveta konec, ko njih ne bo več na svetu. Toda motijo se. Svet se bo vseeno vrtil naprej.

In kako danes svet trpi! Posebno mladenci, ki so razkropljeni po vsem svetu in se bojujejo za boljši svet. Mnogi niso še pričeli živeti, a morajo že umreti. Tudi moj sin se nahaja na Filipinskem otočju, kjer so sedaj veliki boji proti Japoncem. Piše mi, da mora biti v "lisiči luknji" vso noč in čez dan. Upam in želim, da se srečno vrne domov. Toda bojim se, da bo prelito še veliko človeške krvi, preden bo konec vojne.

Kdaj se bodo ljudje spametovali in prenehali z vojnami? Samo pomislimo koliko mladih življenj bo zopet uničeno oziroma jih je že! In namesto, da bi ljudje vzivali dobrine sveta, jih pa uničujejo! Da, svet je še vedno blazen in vzel bo še dolgo časa, predno se bo spametoval.

Frank Fink.

Nemški "naddelovci" se podajajo ameriškim vojakom pri Gellenkirchenu severno od Aachena.

Nova kriza poljske vlade v Londonu

Napisal Donald Bell

Ko je ministrski predsednik poljske vlade v izgnanstvu Stanislaw Mikolajczyk odstopil, je v bistvu podpisal obsodbo na smrt londonske poljske vlade.

Posledica njegovega odstopa bo eliminacija te vlade kot političnega faktora. Nobena sledeča vlada ne bo mogla imeti iste moči in istega priznanja. Oblast vlade, ki se nahaja v izgnanstvu, namreč ni utemeljena na priznanju naroda — ki je vedno negotovo za vlado, katere ozemlje je zasedel sovražnik. Tudi na legalnosti ne more biti popolnoma bazirana, posebno pa ne v slučaju te poljske vlade, ki je v pogledu legalnosti zelo dvomljiva. Poljska ima namreč dve konstituciji — eno demokratično, ki je bila sprejeta leta 1925 — in na pol fašistično konstitucijo iz nekdaj et pred vojno, katere demokratični del poljskega javnega mnenja ni nikdar sprejel.

Poljska vlada v izgnanstvu je sestavljena na podlagi te druge konstitucije. Njena pravica do legalnosti je utemeljena le na podlagi tega, da je neposredni naslednik one vlade v Varšavi, ki je bila na krmlu, predno je bila pregnana od Nemcev. Lublinski komitej za narodno osvoboditev pa je osnovan na podlagi prve, torej demokratične konstitucije, ki velja v tej moderni Poljski kot edini veljavni temelj političnega življenja.

Ako imamo pred seboj zamejno vlado, ki nikakor ne more dokazati, da jo narod podpira, a ima ne drugi strani tudi nesigurno podlago v pogledu legalnosti — kaj naj ji potem daje njeno oblast? Poljska vlada je bila že enkrat menjana, in sicer po potrebi. Ko je poljski ministrski predsednik Wladislaw Sikorski izgubil svoje življenje o priliki letalske nesreče leta 1943, muje predsednik poljske republike pač moral imenovati naslednika. Svet je tega naslednika sprejel, in Mikolajczyk je postal Poljakom in svetu simbol Poljske... Njegov odstop je nov prelom kontinuitete, trajanja poljske vlade — kot tak pobija temeljno osnovo, na kateri stoji poljska zamejna vlada. Malo verjetno je, da bo britanska vlada, ali katera koli vodilna država zedinjenih narodov priznala novo poljsko vlado.

Mikolajczyk je seveda dobro vedel, kaj dela — on sigurno ni pozabil, da je britanski zunanji minister Anthony Eden v začetku tekočega leta izjavil v angleški spodnji zbornici, da bo Velika Britanija priznala poljsko vlado v izgnanstvu "tako dolgo, dokler bo Mikolajczyk njen ministrski predsednik." To je najbrže vzrok, da je Mikolajczyk vse te zadnje mesece ugibal in čakal in šele takrat podal svojo odstavko, ko je res vse že poskusil in do zadnjega izčrpal vse možnosti sporazuma. Kako je neki prišlo do tega, da je v teh okoliščinah podal Mikolajczyk svojo odstavko?

Nekaj podatkov je zdaj na razpolago o tem, kaj je Mikolajczyk obravnaval tukaj v Ameriki o priliki svojega zadnjega obiska v tej deželi. Ni sicer mogoče do zadnje pičice pregledati zanesljivosti teh podatkov, toda vira, iz katerih prihajajo, so bili v preteklosti že ponovno dobri. Morda podatki niso popolni, toda nekaj vpogleda vendar dajejo v to, kaj se je godilo.

Ko je bil Mikolajczyk začetkom junija v Washingtonu, je imel ured vsem važne razgovore s predsednikom Rooseveltom, na drugem mestu pa s profesorjem Oscarjem Langejem. Jasno je pred vsem, da se je poljski ministrski predsednik prepiral, da Zedinjene države nočejo tvegati svojih dobrih odnosov s Sovjetsko unijo v prid nekatere trmasti elementu poljske zamejne vlade. Svetovano mu je bilo naj se pobota z Rusijo, mesto da bi računal na spor med zavezniški vojni. Predsednik Roosevelt je bil pripravljen pomagati Poljakom le v toliko, v kolikor to ni podiralo njegovih načrtov za povojni svet, ki so bili pozneje formulirani v Dumbarton Oaksu.

ljem na zahodu. Mikolajczyk ni mogel doseči pri svojih tovariših v Londonu, da sprejmejo njegovo naziranje.

Lublinski odbor je med tem začel že poslovati in je uvedel med drugim tudi agrarno reformo, kar je še poostrolo opozicijo plemenitaških fevdalnih krogov v Londonu. Ostali del opozicije tvorijo socialisti, ki so proti vsakemu usmerjenju Poljske proti vzhodu.

Ko je bil Mikolajczyk v Moskvi, mu je delala mnogo večje preglavice misel na njegove tovariše kot ruski pogoji. Ko je bil sprejet od Stalina, mu je rekel, da Poljska kot ubožna država ne bi mogla prenesti izgube petrolejskih polj pri Drobobyczah, nakar mu je Stalin brez vsakega pomisleka ponudil, da jih dobi Poljska v zakup za 99 let. Glede odškodnine z ozemlja na zahodu je Mikolajczyk pripomnil, da je preveč milijonov Nemcev naseljenih v teh krajih. Stalin mu je ponudil rusko pomoč za rešitev tega vprašanja. Ako Poljska ne bo hotela, je namignil Stalin, bo Sovjetska Rusija rešila na svoj način zadevo ozemlja do Odre.

Ko je Mikolajczyk odstopil, je izvajal svojo največjo zmago, ko so mu sledili vsi delegati poljske kmečke stranke. To je največja in najbolj vplivna stranka na Poljskem, brez strahu je mogoče reči danes, da se bo prej ali slej pridružila lublinskemu odboru. Poljska zamejna vlada pa se bo pogreznila v prepad pozabljenja. (ONA)

da ga čaka težka naloga. Pred vsem bo imel opraviti z novim svetom, s svetom, ki se bo zavedal nevarnosti temne dobe, kateri je ušel za las in ne več s svetom, ki bo poln divjega sovraštva, ki bo izmogljen in obnemogel, obenem pa si bo zelo svest visoke cene, katero je plačal za svoje odrešenje. Odkritosrčno bom priznal, da bodo mnogi izmed nas upali, da bo izkoristil svoj četrti predsedniški termin, da se znebi tistih elementov, ki so zapreka tega mednarodnega sodelovanja, ki bi se bilo moralo že zdavnaj začeti. Težko si je misliti bolj plemenito nalogo, katere bi se mogel lotiti, kot čiščenje državnega parlamenta. Zdaj, ko je Vichy izginil, ko postaja Italija od dne do dne bolj socialistična, mu ljudje kot Robert Murphy ali admiral Leahy pač več niso potrebni.

Poleg tega pa je še dejstvo, ki je velika pomena, da bo Amerika, ako ostane popolnoma predana gospodarskemu sistemu, katerega tako "posrečeno" imenuje "Free enterprise" — ime, ki je nekako čudno poleg imen kot Aluminium Co., Standard Oil, General Motors in Ford — ta Amerika bo le s težavo našla svoje mesto v svetu, ki bo v Evropi in tudi v Aziji uvedel sisteme planirane ekonomije. Roosevelt je triumfal predvsem zato, ker so mu pomagali ameriški delavci — svetovati bi mu mogli, da jim dokaže svojo hvaležnost s tem, da pomaga sezidati svetovno gospodarstvo na temeljih, ki bodo omogočili delavcem iz Jugoslavije in Belgije, da si za ceno svojih žuljev in znojna kupijo nekaj tistega udobja, katero smatrajo ameriški delavci kot del življenja. V Rooseveltu iz leta 1933 je nekaj upanja za obnovo sveta, ki bi mogla navdahniti človeštvo z novimi nadami.

Pismo domobrancem

Piše Tone Fajfar

Premnogi od vas ne vidijo iz sedanjega položaja nobenega drugega izhoda, kot da vsaj zadnji trenutek zapustite Hitlerjev tabor ter se pridružijo narodnoosvobodilni vojski. To vam svetujejo partizani, to slišite skoraj vsak dan v oddajah londonske in ostalih zavezniških radijskih postaj, to izhaja iz govorov W. Churchilla in to vam končno priporoča jugoslovanska kr. vlada. K temu edinemu izhodu vsakega pametnega človeka navaja čisto preprosta zdrava pamet.

Kljub vsem tem tehtnim nagibom pa so vaši zvodniki našli še en imeniten izhod, ki je vreden, da si ga blizu pogledamo. Takole so jo pogruntali:

Sporazum med Titom in Šubasičem ter nova jugoslovanska kr. vlada sta samo začasnega in prehodnega pomena. Ob koncu bodo prišli semkaj v Slovenijo Angleži, ki bodo razorožili narodno osvobodilno vojsko kot domobrance ter postavili na oblast — kaj pravite, koga? — samega dr. Miho Kreka! In potem bo spet vse dobro...

Res, imenitna rešitev iz sedanjega nerednega in zamotanega položaja! In ljubljanski zvodniki pri vsem tem najbrže že verjamejo, da se boste s to premodro rešitvijo zadovoljili ter še nadalje ostali v službi nemškega gestapa.

Blagor mu, kdor verjame, da bodo Angleži razoroževali — če kdaj pridejo v našo deželo — narodno osvobodilno vojsko, ki jo danes oborožujejo z najmodnejšim orožjem! Kdo naj pričakuje, da se v Italiji in Afriki vežbajo tisoči partizanskih tankovcev in letalcev samo zato, da bodo lepega dne na ljubo ljubljanskim domobranskim zvodnikom razoroženi? In kdo je danes končno še toliko nesposoben, da bi se vdajal prevari, da sploh obstoji sila, ki bi mogla našo narodno osvobodilno vojsko sploh razorožiti proti njeni volji? Že tri leta jo "razorožujejo" italijanske in nemške divizije z zelo gardo in domobranci vred — no, in uspeh tega "razoroževanja" sami vidite!

Pa končno še besedico o vašem bodočem "rešitelju" dr. Mihi Kreku! On spada v tisto vrsto ubeglih jugoslovanskih politikov, ki so — uživajoč zavezniško gostoljubnost — s podpiranjem Mihajlovića in beje garde postali skriti zavezniki Nemčije, zaradi česar nikomur izmed njih ni bil dovoljen vstop v novo jugoslovansko kr. vlado. Ne, Miha Krek ne bo mogel reševati domobranstva, ker bo imel prekleto dosti posla z reševanjem lastne kože, ki bo v hudi nevarnosti, če se pojavi v dosegu slovenskih narodnih sodišč, pred katerimi bodo morali vsi izdajalci polagati račun.

Pričakovanje rešitve po Mihi Kreku in s pomočjo Angležev je za domobrance prav tako bedasto, kar je, bilo pred časom upanje izdajalskih belogardističnih voditeljev, da bodo njim na ljubo zapadni zavezniški napovedali vojno Sovjetski zvezi.

Krčevito iščete vaši domobranski zvodniki in trgovci s človeškim mesom in krvi načinov, da vas obdržijo v službi Hitlerja. Kakor Goebbels Nemce, vas tudi oni slepijo s pričakovanjem čudeža, ki naj postavi na glavo neizprosno tek vojne ter jih reši pred popolnim uničenjem. Toda vse zastoji! Čudeža ni in ga ne bo! Hitler in vsi njegovi hlapci visijo na zadnji nitki nad prepadom. Konec in obračun je pred duri.

Iz urada JPO-SS

FINANČNO POROČILO ZA MESEC NOVEMBER 1944
Bilanca 31. oktobra 1944 \$79,250.19

PREJEMKI:

Frank Hrvatini \$5, Ignac Hresic, mrs. Tusek in Sam Mihelc vsak po \$3; Marko Tomich \$2, vsi iz Farmingtona, Ill. Skupaj poslali	\$ 16.00
Gabriel Kapy, New York	1.00
Alexander Kerby, za dr. št. 317 SNPJ	20.00
Iz Buhla, Minn., je Frances Kovačić poslala \$30. To vsoto so darovali: Rudolph in Frances Kovačić \$10, Anton Cherne \$10, Joseph Mustar in žena \$5, miss Frances Kovačić \$3, Math E. Panjan in Albert Frish vsak po \$1. Skupaj	30.00
Frank Sorine, New York, N. Y.	100.00
John Hode, Chicago, Ill.	8.00
Frank Marolt in žena, Palisade, Colo.	20.00
John Vitez, tajnik podružnice št. 29	8.50
John Zagar iz Charminga, Mich., je poslal vsoto \$40. Darovalci so: John Fende, John Zagar in Matt Koprivec vsak po \$10, Matt Celkar in Tony Brancel vsak po \$5. Skupaj	40.00
John Dolenc, tajnik podružnice 9 SANS	30.00
Valentine Yugovich iz Rock Springsa, Wyo., poslal vsoto \$26. Darovali so: Frank Grum \$9, Ignac Bozovchar \$4, Valentine Yugovich \$3, Tony Husic in John Subic po \$2, Frank Kosak, John Kerzinski, John Kalister, Frank Werhunc, August Subic in Joe Porenta vsak po \$1. Skupaj	26.00
John Langerholc st., Johnstown, Pa.	5.00
John Germ, tajnik podružnice 20, Pueblo, Colorado, poslal vsoto \$500. Imena darovalcev so: John Pachak \$10, John Ramor \$10, Frank ip Johanna Zupancić \$10, Peter Okecich, Frank Boitz in Joe Zupancić vsak po \$5, Frances Bostjancić \$2, mrs. Frank Levstik, Margaret Levstik, Louis Steblaj in Benny Germ vsak po \$1, dobiček od zabave \$449. Skupaj	500.00
Skupni prejemki za november	\$ 804.50
Skupaj	\$80,054.69
Izplačano WRFASDD za odposiljatev zdravil in zdravniških instrumentov v Jugoslavijo	25,000.00
Bilanca 30. novembra 1944	\$55,054.69

Lec Jurjavec, blagajnik JPO-SS.

Evropa in izid ameriških volitev

Napisal Harold Laski

Nobene dvoma ne more biti o tem, da vlada na Angleškem in Franciji veliko zadovoljstvo nad zopetno zmago predsednika Roosevelta. Rooseveltovo ime je Evropi postalo že istovetno s polno mero ameriškega sodelovanja v povojnem svetu. Dewey pa je neglede na njegovo osebno mnenje in izjave kandidat stranke, v kateri je zbranih največ bivših izolacionistov.

Na drugi strani pa vidijo evropski milijoni v Rooseveltovi izvolitvi simbol borbe do konca proti vsem formam nacizma, bodisi v Evropi, bodisi v Aziji. Ako bi Roosevelt ne bil zmagal, bi se ne mogli ubraniti vtisa, da je njegov poraz obenem tudi vsaj do neke mere zmaga nacizma.

Veliko je tudi zadovoljstvo Evrope nad dejstvom, da Dies, Fish in Nye ne bodo mogli več izkoriščevati ameriškega kongresa za svoje organizirano sovraštvo in zlobo napram Evropi.

Evropa je opazovala ameriške volitve tudi še iz drugih vidikov. Vprašanje predsednika je bilo sestave parlamenta je bilo tudi velike važnosti. Bati se je bilo, da obnovi ameriški elektorat kongres, ki bi bil sledil korakom svojega predhodnika iz leta 1919 in 1920 in ponovil tragedijo predsednika Woodrowa Wilsona.

Brez nadaljnje je jasno, da svet ne bi mogel naprej brez Zedinjenih držav — v času tako obširnega zidanja in rekonstrukcije je podpora Zedinjenih držav potrebna, ako naj bo ta naloga gotova v doglednem času. Mislim, da ne delam Deweyju nobene krivice, ako trdim, da on in njegovi pomočniki niso mogli imeti niti od daleč pravega pregleda o ogromnosti nalog, ki nas čakajo. V poteku volilne kampanje jih je sicer javno mnenje prisililo, da so govorili o mednarodni kooperaciji, toda od tukaj sodeč, je težko verjetno, da so imeli resnično vero vanjo in dovolj izkušenj, da bi jo znali izvesti.

Zdaj, ko so volitve končane, recimo odkritosrčno, da upamo, da bo Roosevelt pravi človek za Evropo — da bodo mogli evropski narodi upreti svoje oči vanj, da podpre progresivne struje naših narodov. To je brez dvoma njegov zadnji rok, tako da je upati, da bo našel svojo pot nazaj k tistem junaškim in hrabrim načelom vodstva, ki je njegovo prvo predsedniško dobo napravil tako znamenito, nele v ameriški, temveč tudi sploh v svetovni zgodovini.

Roosevelt bo doživel poraz Nemčije in Japonske in bo takrat združil v svojih rokah tako ogromno oblast kot je po Napoleonu ni imel noben človek v moderni svetovni zgodovini. Evropa ne gleda nanj kot na neke vrste Miklavža — Evropa želi le to, da bi dal Roosevelt Ameriki veliko in visoko lekcijo o vprašanjih zunanje politike, kot je dal tako lekcijo v pogledu notranje politike.

Kdor pozna Ameriko, bo vedel,

cije je podpora Zedinjenih držav potrebna, ako naj bo ta naloga gotova v doglednem času. Mislim, da ne delam Deweyju nobene krivice, ako trdim, da on in njegovi pomočniki niso mogli imeti niti od daleč pravega pregleda o ogromnosti nalog, ki nas čakajo. V poteku volilne kampanje jih je sicer javno mnenje prisililo, da so govorili o mednarodni kooperaciji, toda od tukaj sodeč, je težko verjetno, da so imeli resnično vero vanjo in dovolj izkušenj, da bi jo znali izvesti.

Zdaj, ko so volitve končane, recimo odkritosrčno, da upamo, da bo Roosevelt pravi človek za Evropo — da bodo mogli evropski narodi upreti svoje oči vanj, da podpre progresivne struje naših narodov. To je brez dvoma njegov zadnji rok, tako da je upati, da bo našel svojo pot nazaj k tistem junaškim in hrabrim načelom vodstva, ki je njegovo prvo predsedniško dobo napravil tako znamenito, nele v ameriški, temveč tudi sploh v svetovni zgodovini.

Roosevelt bo doživel poraz Nemčije in Japonske in bo takrat združil v svojih rokah tako ogromno oblast kot je po Napoleonu ni imel noben človek v moderni svetovni zgodovini. Evropa ne gleda nanj kot na neke vrste Miklavža — Evropa želi le to, da bi dal Roosevelt Ameriki veliko in visoko lekcijo o vprašanjih zunanje politike, kot je dal tako lekcijo v pogledu notranje politike.

Kdor pozna Ameriko, bo vedel,

V Nemčiji ure

Washington. (ONA) — Napisal "Dol s Hitlerjem" se pojavljajo čedalje pogosteje na zidovih v Nemčiji, a nacistični prvaki in višji uradniki dobivajo grožljiva pisma — tako poročajo švicarski list Journal de Geneve.

"Nemški narod se je začel posluževati zidov in cestnega tlaka za napise in informacije — obenem pa je vedno več zasmehovalnih pripomb o Hitlerju naslikanih na zidove," piše švicarski list, Journal de Geneve poroča tudi, da je nemško ljudstvo po takih napisih zvedelo, da je dal Heinrich Himmler tajnikom v navodila nacističnim uradnikom v ogroženih krajih blizu fronte, da morajo v slučaju prodiranja zavezničkov zapaliti vsa posestva...

Dve sporočili iz Amerike

(Radiogovor prof. Borisa Furlana v Londonu 28. okt. 1944)

Slovenski ameriški narodni svet, ali SANS, kakor ga na kratko imenujejo v Ameriki, je 20. septembra objavil poziv dr. Jožeta Zemljaka, načelnika oddelka za informacije in propagando pri predsedništvu SNOSA, glede organiziranega zbiranja v anglo-ameriškem svetu vseh članov, časopisov, knjig, letakov, slik itd., ki se tičejo narodno-osvobodilne borbe slovenskega naroda. Obenem je SANS naznanil tudi ustanovitev posebnega oddelka, ki se bo s tem delom bavil. Vanj so bili izvoljeni prvi podpredsednik SANSa Janko N. Rogelj, zapisnikar Jakob Zupan in odbornik Frank Zaitz. "Ex officio" sta člana tega oddelka predsednik SANSa Etlon Kristan in tajnik Mirko Kuhel.

Ne dvomimo, da bo prizadevanje SANSa imelo poseben uspeh, ker bo delo oddelka sistematično organizirano in koordinirano. Doslej je bilo to prepričano inicijati posameznikov. Toda tudi v tem pogledu je bilo mnogo storjeno, in oddelka za informacije in propagando pri predsedništvu SNOSA lahko zanesljivo računa s tem, da bo prejel mnogo dragocenega dokumentarnega materiala iz Anglije in Amerike takoj, ko bo redni promet upostavljen.

Ohranjanju in nabiranju tega materiala so posamezniki posvečali največjo pozornost že od vsega početka, zavedajoč se njegove važnosti v dvojnem oziru, dokumentarno zgodovinske in aktualno politične. Posebno poslednja funkcija bo za nas vse še dragoceno merilo za usmerjevanje naše politične delavnosti.

Analiza dokumentarnega materiala pokazuje jasno sliko sil, ki so nam bile in so prijateljske, in sil, ki so nam bile in deloma so še sovražne. Nekaj teh sil bo tudi v bodočnosti ostalo sovražnih iz povsem objektivnih, nadosednih vzrokov, osnovna politična modrost pa je jasnost: vedeti moramo, s kom imamo opravka in s kom lahko računamo, da nam bo nesebično pomagal in kdo principijelno nasprotuje.

Nič manj važna ni seveda prva, zgodovinsko-dokumentarna vloga nabiranja gradiva. SANSov proglas pravi, da hoče slovenski narod doma vedeti, kako so mu slovenski Amerikanci po-

magali v njegovi veličastni borbi do zmage. Radoveden je tudi, kdo mu ni pomagal ali celo z vsemi silami nasprotoval. Na eni strani si vije svet naroda laboriko večne slave, na drugi strani pa brezvestni hitlerjanski hlapci skušajo onečastiti slovensko ime in slovensko čast.

Skoro istočasno z gornjim pozivom SANSa je bilo objavljeno sporočilo, ki ga je na letni seji Združenega odbora ameriških južnih Slovanov podal Louis Adamič, da more odbor biti ponosen na opravljeno delo, o sebi pa pravi, da ga je v borbi za pravično stvar narodno-osvobodilnega pokreta vodila v enaki meri zvestoba do Amerike, kakor skrb za Jugoslavijo. Progresivne sile v Ameriki so naravnih zavezničev progresivne Jugoslavije, po drugi strani pa so povezani ameriška in zunanja reakcija. "Kot Amerikanci" pravi Adamič, "smo bili globoko zainteresirani v borbi partizanov pod maršalom Titom, in dobili smo borbo proti Fotičem in Hearstom in McCormickom, do bili smo borbo za Ameriko in za Jugoslavijo, za svobodo in demokracijo." (ZOJSA)

Zakaj je Rusija obtožila Svico

New York. (ONA) — Iz najzanesljivejših virov smo prejeli vest, da odhaja kapital iz nacistične Nemčije s švicarsko diplomatično pošto iz Evrope v Argentino. Švicarska vlada sicer ni neposredno udeležena, a brez dvoma ve, kaj se godi. Verjetno je, da je švicarska podpora nacistom v tej zadevi in v nekaterih drugih stvareh povzročila, da so Rusi izjavili, da se zaradi navzočnosti švicarskih in španskih delegatov nočejo udeležiti konference letalstva v Chicagu. Osebo bogastvo velikih nacistov, kot Goeringa, Goebbelsa, Leyla in drugih pride v Zenevo v diplomatskih kovčkih in je poslano od tam pod zaščito švicarske diplomatske pošte naprej v Argentino.

Ameriški vojski pripravljajo top za bombardiranje nemške utrdb na zapadni fronti.

Poročila o navali beguncev zanikana

Washington, D. C., 9. dec. — Edward J. Shaughnessy, asistent imigracijskega komisarja, je pred člani kongresnega oddelka zanikal poročila, da je več tisoč evropskih beguncev nelegalno prišlo v Ameriko. Odsek vodi zaslišanje o resoluciji kongresnika Hoffmana, republikanec iz Michigana, ki zahteva omejitev števila priseljencev. Shaughnessy je izjavil, da je 31.677 beguncev dospelo v Ameriko v zadnjih petnajstih mesecih.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Vsi ali vsaj skoro vsi, ki jim je bilo jutri pri-
sostvovati skupščini, so bili tu. Po pravici pa
povem, da sem slišal med tem, ko sem se preri-
val skozi bleščečo množico, prav malo resnih be-
sedi, in sem se kar čudil tem ljudem, da morejo
ob taki uri, ko gre za toli važna in usodna vpra-
šanja, razpravljati o vrlinah italijanske opere z
ene in francoske opere z druge strani. Vendar
pa nisem dvomil o markizinih namelih: s tem,
da je bila zbrala pri sebi vse, kar je bilo v naših
krajih duhovitosti in lepote, je merila dokaj
više nego na običajen zabavni večer.

Priznati moram, da je bil njen račun pravi-
len. Težko se je bilo pridružiti množici, ki je
polnila salone, ter gledati v vse te iskrece se
oči, poslušati vse te duhovite jezike in vdihav-
vati ta zrak, ki je bil nasičen s parfumi in glas-
bo, ne da bi se bil človek predal čaru okolice...
in pozabil. Tik ob vhodu je stal gospod de Gon-
taut, eden najstarejših prijateljev mojega oče-
ta, in je kramljal z obema Harincourtoma. Po-
zdravil me je s hudomušnim nasmeškom ter
diskretno pokazal proti ozadju sobane.

"Le dalje, gospod," je dejal. "V zadnji salon,
prav na koncu. Ah, prijatelj, kako rad bi bil
še enkrat mlad."

"Pridobili bi manj, nego bi jaz izgubil, če bi
menjali z menoj, gospod baron," sem odvrnil
iz vlijudnosti in krenil mimo njega.

Spotoma sem moral odgovoriti dvema ali
trem gospe, ki so me hudomušno zbadale z
enakimi namigi; nato sem naletel na Louisa.
Stisnil mi je roko in ostal nekaj minut pri me-
ni. Množica se je gnetla okoli naju; nedaleč
od njega je bedast širokoustnež zasmehoval
Rousseaua. Toda meni, ki sem čutil Louisevo
roko v svoji in mu gledal v oči — meni je bilo,
kakor da piha v sobano dih lesov in jo zaliva s
svojimi težkimi vonjavami.

Njegov obraz je bil zaskrbljen. Vprašal me
je, ali sem govoril z Viktorjem.

"Včeraj," sem odgovoril, slutec namen in po-
men njegovega vprašanja. "Danes še ne."

"Z Denizo tudi ne?"

"Ne. Nisem še imel časti, da bi jo bil videl."
"Tedad pojdi z menoj," je dejal. "Moja mati
se je nadejala, da prideš preje. Kakšen vtis je
napravil nate Viktor?"

"Tak vtis, da je odšel Viktor, vrnil pa se je
velik mož!" sem odgovoril z nasmeškom.

Louis se je lahko nasmešnil in v nekakšni
smešni žalosti trenil z obrvmi.
"Tega sem se bal," je rekel. "Ni se mi videl
posebno zadovoljen s teboj. A kaj hočeš, vsi se
moramo ukloniti njegovi volji, jeli? Toda poj-
diva. Mati in Deniza sta v salonu, prav na
koncu."

To rekši, je krenil naprej. Najprej sva mo-
rala skozi igralni salon in množica onkraj vrat
je bila tako gosta, da se nisva mogla takoj pre-
riniti skozi njo; med tem, ko sem se nasmeho-
val in klanjal na desno in levo, me je obhajalo
kakor rahla tesnoba. Naposled sva vendarle
dospela v manjšo sobo, kjer ni bilo nikogar
razen gospe markize, ki se je stoji razgovarja-
la z abbejem Mesnilom, ter dveh ali treh gos-
pa in Denize de Saint-Alais.

Deniza je sedela z eno izmed dam na kana-
peju; razume se, da so moje oči najprvo zletele
k njej. Bila je v beli obleki in nekam čudno
me je presunilo, ko sem jo videl tako drobno
in otroško. Njen neobičajno zali obraz, njena
čista polt in njene dovršene oblike so ji dajale
čudno dostojanstveno lice, ki se ni prav nič
ujemalo z našopirjeno obleko, z grmado na-
pudranih las, ki se je kopicila nad njenim čelo-
m, in s trdim brokatom njenih kril. Mimo
tega je bila zelo majhna. Ta podrobnost me

je razočarala in pomislil sem, da bi bila naj-
lepša vseh krasotic, če bi bila le nekoliko več-
ja. Toda njena sosedka me je bila že opazila in
ji je rekla nekaj besed; dete — zakaj Deniza je
bila vsekako še dete — je vzdignilo glavo in
zardelo kakor baker. Njene oči so se srečala z
mojimi — hvala Bogu, imela je take kakor
Louis — a so se neutegoma spet pobile v iz-
razu silne zadrege.

Pristopil sem k markizi, da se ji poklonim,
in sem ji poljubil roko, ki mi jo je pomolila, ne
da bi takoj prekinila svoj razgovor.

"A kakšna moč!" ji je govoril abbe, ki je bil
na glasu, da rad filozofira. "Brez meja in brez
vrzeli! Samo to je, madame, da jo uporablja-
jo napak..."

"Kralj je predober," je smehljaje se odgovo-
rila markiza.

"Gotovo da, kadar mu dobro svetujejo. A kaj
bo s primanjkljajem?"

Markiza je skomignila z rameni.

"Njegovo Veličanstvo potrebuje denarja," je
dejala.

"Prav... A kje naj ga vzamejo?" je vprašal
abbe z mahljajem roke, ki je bil vreden odgo-
vora.

"Kralj je bil že od kraja preveč popustljiv,"
je odvrnila gospa de Saint-Alais z glasom, v ka-
terem je razločno zvenelo očitje. "Moral bi
jih bil prisiliti, da bi bili sprejeli naredbo o po-
siloju, ki ga je predlagal Brienne. A parlament
je še vselej odnehal in bo odnehal tudi v tem."
"Parlament, da," je rekel abbe z domišljajim
nasmeškom. "A zdaj ne gre več za parlament, in
glavni stanovi..."

"Glavni stanovi preidejo, kakor so prišli," je
ponosno zavrnila markiza. "Kralj pa ostane!"

"Toda če nastanejo nemiri?"

"Ne bo jih," je odrezala z istim slovesnim gla-
som. "Njegovo Veličanstvo jih bo umelo prepre-
čiti."

Ko je nato privoščila abbeju še nekaj besed,
ga je odslavila in se obrnila k meni. Rahlo me
je udarila s pahljačo po ramenu.

"Oh, hudobnež!" je rekla s pogledom, v ka-
terem sta se družili prijaznost in strogost. "Sama
ne vem, kaj naj rečem o vas! Da, po vsem, kar
mi je včeraj Viktor pripovedoval, sem že dvomi-
la, ali naj vas nocoj pričakujem ali ne. Ste li
zanesljivo uverjeni, da je vaše mesto med na-
mi?"

"Za svoje srce sem prorok, madame," sem de-
jal in položil roko na prsi.

Njene oči so dobrohotno pomežiknile.

"Če je vaše srce tako trdno," je rekla, "tedaj
ga nesite tja, kamor je oddano."

In z veliko slovesnostjo me je predstavila
hčeri:

"Deniza, evo ti gospoda vikonta de Saux, si-
na mojega starega, vrliga prijatelja. Gospod
vikont... moja hči. Nadejam se, da jo boste
zabavali, dokler ne končam svojega pogovora
z abbejem."

Gospodična Deniza je morala prebiti tisti ve-
čer vse muke strahu, ko me je pričakovala, za-
kaj priklonila se mi je do tal in je nato vsa zme-
dena molče obstala pred menoj. Celo sesti je
pozabila in ko sem jo povabil na kanape, ji je
spet planila rdečica v obraz. Prisedel sem k
njej, držeč klobuk v roki. A v tem, ko sem iskal
primernege poklona in jo na tihem opazoval,
v čem bi še nadlikovala tisti divji in zagoreli
trinajstletni deklici, ki je bila pred štirimi leti
moja znanca, se je tudi mene polastila plahost.

"Pred tednom dni ste se vrnili, gospodična,
jelite da?" sem jo vprašal naposled.

"Da, gospod," je vzdihnila s pobešenimi očmi.
"To je za vas gotovo velika izprememba?"

(Dalje prihodnjic.)

POSTELJA GOSPODA FIBRIHA

Oskar Hudales

(Nadaljevanje.)

"Brata sta vsa obupana radi
Torceve nesreče," je nadaljeval
Florijan. "Rekla sta, da ju ne
bo več nazaj in naj kar sami po-
sekamo, kar je ostalo. Slapar
je robanil tudi nad bratomoma.
Pravi, da je same nerodneže na-
jel. Tak bedak!"

Prišel je dan, ko je padlo za-
dnje drevo. Vtrepetal je, omah-
nilo, zahreščalo in med trščem
obležalo na trdi zemlji. In še
enkrat so zapele sekire, da ga
oklestijo, še enkrat je zavzve-
čala žaga, da ga razreže v plo-
he — potem pa je namah vse
utihnilo.

Kjer je prej šumel mogočen
planinski gozd, je zijala jasa, ve-
lika in pusta, posejana z belimi
telesi dreves, prav taka, kakor
je v duhu videl Brložnik ti-
sti dan, ko je gozd prodal Sla-
parju.

Sekači so se vrnili v dolino.

Zglasilo se je pri Slaparju zara-
di plačila. Že prej so bili izra-
čunali, da bodo malo zaslužili.
Prosili so trgovca, da bi jim kaj
primaknil, a Slapar o tem ni ho-
tel slišati.

Renkač si je privoščil pol litra
sadjevca; plačal dolg v trgovini,
mleko pri sosedu, poravnal
je zavarovalnino za kočjo, kupil
usnje in podplate otrokom za
čevlje in že ni bilo zaslužka ni-
kjer več.

"In ti si upal misliti na kva-
vo!" je vzdihnila žena z gren-
kim smehljajem.

"Ah, tiho, no, bodi!" jo je oso-
rno zavrnil mož. "Nihče izmed
nas ni mislil, da bomo tako ma-
lo zaslužili!"

Trudno je sedel za mizo in si
podprl glavo z dlanmi. Dolgo
sta z ženo ždela zatopljena v iste
misli.

"Poizkusil bom še z delom na
drči. Morda se bo tam kaj boljše

zaslužilo," je menil mož, ko sta
se spravila spat.

OBABU!

Zima je pritisnila že proti kon-
cu oktobra. Nasula je mnogo
snega in v začetku novembra je
bil že zmrznjen in trd ko rog.

"Kakor nalašč," je menil gos-
pod Slapar in si pomel roke.
"Boljšega vremena ni za spušča-
nje lesa."

Poklical je knjigovodjo in mu
naročil, naj najame delavce za
drčo. Poglasilo se jih je več ko
dovolj, čeprav je plačal Slapar
samo 10 Din od kubika. Mrz
je pritisnil in ljudje so bili po-
trebni zaslužka, naj je bil še ta-
ko majhen.

Komaj se je zdanilo, so odšli
delavci, oboroženi s cepini, proti
planini. Hitro so stopali po
zmrzlem snegu. Radi bi se ogre-
li, saj je mrz štípal v roke in
lica. Prav do kosti se je pregriz-
el.

Pod vznožjem hribov je gruča
zavila v ozko sotesko Suho. V
gosjem redu so stopali proti vr-
hu.

"Malo nas je, lesa pa strašen
kup," je rekel Renkač, ki je kot
vodja skupine korakal na čelu.

"Nič ne de, saj itak ne bomo
imeli mnogo dela," je menil ne-

CHRISTMAS SEALS

... Protect Your Home
from Tuberculosis

kdo. "Les bo drčal po zmrzlini,
kakor bi ga z oljem namazal."
"Že res," mu je odvrnil Ren-
kač, "če le ne bomo predalec
drug od drugega. Slišati se mo-
ramo, kadar bomo vpili, da se
kaj ne zgodi."

Pogovor je utihnil. Na mož-
nost kake nesreče nihče ni po-
mislil. Zložno so korakali po str-
mi soteski, na obeh straneh
zgrajeni z navpičnimi skalami.
Strpen veter je pihal med ste-
nami in stresal trdi srez z gr-
movja, rastočega vrh skalovja.
Mrak in mrka tišina sta kakor
mora tiščali v sotesko. Može so
slišali le ostro požvižgavanje
vetra in šum lastnih korakov.

Razvrstili so se ob progi, po
kateri naj bi držal les. Njih na-
loga je bila, paziti na platnice,
da se v drči ne zataknejo v ob-
stoje.

V Kotlu je obstal Mihčev
France. Šele drugič je delal na
drči. Vsi drugi so bili preizku-
šeni delavci, saj so vsako zimo
opravljali ta posel. France je
bil še mlad. Komaj dvajset let
je štel. Hotel je zaslužiti in pri-
štediti majhno vsoto, da ne poj-
de brez denarja k vojakom. Za-
to je rad prijel za vsako delo,
naj je bilo še tako naporno.

Može so odšli dalje v hrib in
France je ostal sam. Splezal je
vrh skal, nabral tovor draja in
se z njim vred vrnil na svoje
mesto. Pod skalnatim previsom,
ki ga je ščitil mrzlega vetra, je
zakuril, se ogrel ob ognju in po-
trpežljivo čakal, kdaj začuje
svarilne klice z vrha.

Dolgo ni ničesar slišal. Vča-
sah se mu je zazdelo, da sliši od-
mev človeškega glasu, a bil je
le zvok vetra, ki se je močneje
pognal med skale. Morda je bi-
la tudi ledena sveča, ki se je
utrgala vrh soteske in strkljala
po skalah.

Dolg čas mu je postalo. Stop-
pil je k drči, zaslonil usta z ro-
kami in za šalo zakričal:

"Vardej!" (Spusti!)

Glasno je odmeval klic v zim-
ski tišini. Odgovora pa ni bilo.

"Zdaj bi že lahko začeli s spu-
ščanjem," je pomislil France in
stopil v zaklon. V tem hipu je
pridrvela po drči prva platnica.
Zadnji hip se je umaknil.

DELO DOBE

HIŠNICE

"JANITRESSES"

Zenske za čiščenje

Delovne ure od 5:30
popoldne do 12. ure zvečer.

Vojno nalujna industrija.

Rabimo tudi
pomočnice v jedilnici

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE"
ZA ŽENSKE

Street Floor
309 W. Washington

Street

la nanj. Zgrabila bi ga. Umak-
niti se ni imel kam, ker bi ga
zunaj zaklona drveči les takoj
pomandal. Prevzel ga je tesen
občutek strahu.

Opoldan je grmenje lesa utih-
nilo. Urno je France splezal iz-
pod skale in odšel navzdol po
drči. Poklical je sosedo.

"Les je običal," je dejal.
"Kričal sem, naj postojte, a me
niso slišali."

"Saj se mi je zdelo, da se je
nekaj pripetilo," je rekel oni.
"Sedaj bodo zgoraj počivali.
Medtem časom lahko les spravi-
va naprej. Kar začni, bom že
pazil."

France je pohitel nazaj, prijel
za cepin in se lotil posla. Delal
je hitro in odločno. Moral je les
spraviti čimprej dalje. Kljub
mrazu je bil ves moker od potu.
Kup hlobov se je hitro manjšal.
Ko je bil gotov, se je umak-
nil pod zaklon in zanetil ogenj,
ki je bil medtem ugasnil. Opol-
danski počitek je bil hitro pri
kraju in na vrhu so spustili les
v drčo.

"Obau!" je zavpil France, ko
se je ena izmed platnic zopet
zataknila. In še enkrat:

"Obau!"

"Ne, zdaj ne bom več čakal,"
je pomislil. "Zrušil jo bom."
Jadno je pograbil cepin in
skočil k drči. Prepozno! Tisti
hip je pridrvela druga platni-
ca, butnila v prvo in odskočila
s strahovito silo. Z vso neznan-
sko močjo je sunila Franceta
naravnost v prsa in ga vrgla

pod skalnati previs. Še zajeto
ni utegnil. Hlod je obležal po-
leg njega. Naslednja platnica
je zrušila prvo in ves popoldan
je drčal les brez nezgod. Delavci
na drči niso ničesar opazili.
Ko so se pod večer vračali do-
mov, so našli Franceta. Negib-
en in mrzel je ležal poleg ugaslega
ognja.

(Dalje prihodnjic.)

Razni mali oglasi

FIREMEN—KURJACI

za stoker kotel, nočno ali dne-
vno delo, dobra plača.

YELLOW CAB CO.
57 E. 21st Street.

SLAMNIKARICE. Izkusene na
turn. Velika naročila. Visoka pla-
ča. Pridite pripravljene za delo.
Sabastian Hat Co., 844 W. Adams
4th floor.

WHOOO! BE SURE YOU
TAKE YOUR USED FAT TO
THE BUTCHER

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice,
časnike, knjige, koledarje, letake itd. v
slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem,
angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene smerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

You'll still
have this!

Ten years from now—in 1954—the war will
be a bitter memory.

But then you'll still have the extra \$100
Bond that you buy now during the 6th War
Loan Drive. For every \$3 you invest now,
you'll get back \$4 to spend then—on a home,
an automobile, education for your children.
It's the best buy in the world—an investment
in America, a safeguard for the future! Make
it more if you can!

Ten years from now—the Bonds you bought
to speed victory today—will be the existing
symbols that you did your share, too.

BUY AT LEAST AN EXTRA \$100 WAR BOND!

SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.